

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szereddñ 25. Novemberben 1789.

A' Fels. Udvartól ki-adott 3 rendbéli Hadi-tudósítá-
sok ezek: (**)

Annak megfontolásával, hogy Gládovának meg-
vétele, mivel ez által az Orsovához való kö-
zesülés a' Dunának jobb partján is egészfzen el-zá-
ratik, és a' feladattatásra is hamarébb kényszeritte-
tik, azt a' parantsolatot adta F. M. B. Laudon F.
M. L. Gróf Vartenslébennek, hogy a' hegyeken ke-
refztül találjon egy szekér-utat Gládova felé, vagy
tsináltalsan, ha más-képpen nem találna. Melyre
nézve Gróf Vartenslében minden erejét és szorgal-
matofságát öfzve-vetvén, egynéhány napok alatt,

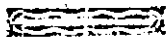
A a a a a

egy

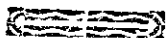
egy *Orsova* felett fél-óránnyira lévő Török falunál *Chavillovánál* lévő utot, mely sok esztendőktől fogva már járhatatlan vala, helyre-állított. Ezen útnak készítésében a' vala a' fő Vezérnek tzielja, hogy ezen leg-ottan egy nagy Sereget a' Dunán által küldjön, és *Gládovához* elé-mozdítván, az ott, *Jusuff Basa* Uram alatt lévő 10-ezerből álló Török sereget meg-támodja, meg-korbátsolja, és végre *Gládovát* el-vegye. De mihelyt ezen Basának tudtára esett, hogy *Vartensleben* utat készített a' hegyeken, az is, eszibe ötlött, hogy néki bizonyoson *Vijitát* fogna minden órán tenni, azért leg-ottan el-költözék innen, és csak egy bizonyos számú őrizetet hagyva *Gládovában*; mely a' mi fő Vezérünknek is fülébe hatván, csak egy kiss Sereget küldé ide, mely a' Gen. *Fábri* Vezérsége alatt 2 Bat. *Lattermann* gyalogjaiból 2 — 12 fontos ágyukkal és 4 mazsarokkal; 3 Divízió Húszárokból, 2-tő *Vurmzer*, *Obesier Nauendorf* alatt, és 1 *Erdödi*, *Obesitájdinánt Révay* alatt áll vala. — Ezen Sereg Nov. 6-dikán által-költözék a' Dunán éppen akkor, a' midőn egy rettenetes zápor első ezen köziklás hegyeken való útozást igen terheltette vala, sőt azt-is okozá, hogy 2 napok u. m. Nov. 7 és 8-dika el-telék addig, míg az ágyukat és a' nehezebb táborig dolgokat a' hegy' tetejére fel-költözteték. — Végre 8-dikban meg-érkezének a' mi Sergeink dél-után *Gládovához* 2 óránnyira, és azon étzaka itt titokban tartyák vala magokat; más nap jó-reggel meg-indulának, és eggy ágyu-lövélig *Gládovához* meg-érkezének. — (Itt van már az, a' mit a' közelebb költ *Levelünkben* hirtelenséggel irtunk vala.)

valá.) — Novembernek 11-dikén el-küldi Gen. *Fábri* fő Hadnagy *Jcurtzik* Urat, egy Trombitáfsal *Gládovába*, hogy a' Várat kérje fel; az ezen kívánságra tett ezen feleletjekre a' Törököknek, hogy *ők addig magokat fel-nem adják, míg Orsova el-nem leszzen foglalva; mert ők az ide való néppel kinnának el-költözni* — azt izené nekik Gen. *Fábri* másodszor, hogy ne tréfáljanak, hanem adják fel a' Várat; mert különben minden további *Complementom* nélkül fogná tüzzel és vassal ostromlani. Ezen hirtre az ellenség meg-szeppenvén 3 napot kér vala gondolkozásra; de minekutánna *Fábri* azt izenté volna, hogy 3 pertzentést sem enged gondolkozni, fel-adák *Gládovát* egy puska-szó nélkül *Capitulatioval*; tsak a' nép költözék-ki; minden hadi eszközöket és eleségbéli dolgokat a' mi prédánkra engedének; mely állott 27 értz és 4 vas-ágyukból, 2544 mázsa puska-porból, véghetetlen fok gollyóbisből és Sántzhoz való készületekből, 753 mázsa lisztből, 250 mázsa *tzvibak*, 150 Köből árpa és 1900 mérő zabból. — Az Örizet a' 3 lófarkú *Mehmed* Basából, 2 lófarkú *Ibrahim* Basából, a' Jantsárok Agájából *Huzeimből*, a' Spáhik Agája *Szuleimanból*, a' *Halábékből*, 324 Spahiból, és 153 Jantsárokból áll vala; kik a' mi népünktől el-kisírtetének, és a' magok-útjokat *Vidin*-felé vevék.

Gládovának meg-vételével, valamint a' közelebb költ Kurirban is meg-vala irva, kezünk és hatalmunk alá esett az ugy nevezett *Kraima*-vidéke, mely még az ellenségtől sohólt sem pusztítottatott-el, és a' melyben 150 faluk és M. Városok találtatnak. s. t. (**)(a' többi meg-van a' 90-dik Kurirban)

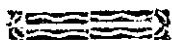

A második E. Udvari Tudósítás. (**) „ Akadályozván az elsőzés és víz-áradások Serviában Gen. Csernelt attól, hogy bejebb verekedjék; tehát attól fogva a' hol a' Drina vize a' Szávéba szakad, felfelé Badovintzén kerefztül — egész Valjevoig, egygy Lineát vagy Kordont olly formán húzott, hogy az által a' Szabátsi, Jadrai és Zvorniki vidékekből a' Drina-vizén innen minden ellenség ki takarított; és azon vidékek minékünk meg-hódoltanak. — A' mint G. M. Ottó Jágodinából Novemb. 2-dikán jelenti, az el-szaladott Abdi Basának nem csak Jágodinánál és Tsupriánál volt Táborában, hanem az úton útfélen is sok szekerek, hadi porlékák, a' Basának 3 ló farkos zárlója és egyebek a' félelmes szaladásnak nyilvánosságos jelei találtattak; nevezetesen a' mely 14 ágyukat nyakba hagyott a' szaladó Törökség; azok már a' Morava vizén innen szállítottak. — A' Mihályovits Szabad-fergebéliek Baratsint és a' Supelják hegyeket el-foglalták, őrizettel meg-rakták, a' honnan Alexingdig patroléroznak, Kapitány Sztoikovits pedig Ofztályaival tsak 6 órányira vagyon már Nissa Várától: az Orzágnak nagyobb része magát önként fel-adta, Generál Ottó jelen létében a' hűségre meg-esküdt. Hertzeg Hohenlohé küldötte-fel Obester Kraynak jelentését az-iránt, hogy a' Krajova környéken lévő 2000 számból álló Törökök, az Obesternek közeledését meg-értvén, Novemb. 8-dikán Krájovát oda hagyták, és rész-szerint a' Setyáni hidhoz, rész-szerint Ifalitzba, mely két órányira fekszik Krájovához, hátra vonúltak, hogy onnan a' mi népünknek mozgásaira figyelmez-

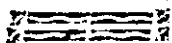
zenek: a' mely rész Ifalitzba meg-állapodott vala, azokat az Obesler *Kray* által ki-küldött Vitézeink meg-támadták, ötöt el-ejtettek, 3-mat el-fogtak, a' többi el-szaladozott és el-takaradott. Nem sokára igen feles számmal meg-jelent az ellenség olly tzél-lal, hogy Krájovát ismét el-foglalja; de meg-látván az Obesler *Krádynak* négy-szeg' formában szem-közben indúlt népét, nem várták az ütközetet, há-tat fordítván a' vizen által-költöztek *Viddin* és *Ni-oo-poly*-felé és sok csoportokban egészlen el-takarodtak, és így az egész vidéket el-hagyták. Meg-térvén te-hát a' mi Sergeink Krájovába, a' föld népétől nagy öröm-kiáltások és szüntelen-való harangozás között fogadtattak, melyet a' miéink ágyuzással vizsontagoltak. (**)

A' harmadik F. Udvari Tudósítás. (**) „Midőn *H. Kóburg* az Oláh-országba való elé-mozdulásra készülne, hozzá érkezik a' *Kimniki* Orosz Püspök, kit az Oláh-orzági Hertzeg *Mauroyéni* ollyon ren-deléssel küldött vala hozzá követségbe, hogy ve-le és az Orosz fő Vezérrel *H. Potemkinnal* fegyver-nyugvást tsináljon. — Ezen kért fel-tételre *Kóburg* semmi bizonyost nem felelt; de még-is ezen alkal-matóságot hasznára fordította azért, hogy külömbb külömbb - féle környülállásokat, nevezetesen a' mi Sergeinknek Oláh-országban való éléseket és meg-állapodásoknak módját tsalhatatlanul ki-nyomozta — és Novembernek 3-dikán, éppen azon a' napon, a' mellyiken már az előre tett rendelés-szerint, *H. Hohenlohenak* Erdélyből bé-kell vala Oláh országba nyomúlai, Hertz. *Kóburg* a' maga elől-járó Sergét,
mely

mely 500 *Arnotokból*, 1 Batalion Tsászár gyalogjaiból, 1 Osztály *Lövenér* és 1 osztály *Barkó Húzárok*ból áll vala, Obefflájdinánt B. *Khinmúyer* alatt, ollyon parantsolattal mozdította-meg, hogy a' többi Sereg előtt mindég tsak egy *Státzioval* maradna, hogy a' mellé adatott *Kóburg Fligel-Adjutántja* Obeffl. *Fifer* az útnak további környülállásairól szorgalmatoskodván, azokat a' környülállásokat, melyeket előre tudni szükséges, ki-nyomozhassa és H. *Kóburgnak*-is mindég előre tudtára adhassa; és ezen okokra nézve a' F. M. H. *Kóburg Udvari Kantzellistája* *Merkélius*-is *Fifer* Ur mellé adaték segítségül, mivel ez azt az Országot kivált-képpen esméri. — Nov. 4-dikén maga-is Feldm. H. *Kóburg*, F. M. L. B. *Lövenér*', Generálmájorok' *Smertzing* és *Auffszefz* Uraktól kifirtetvén, 5 Batalion *Toskána Károly*, *Khévenhüller*, *Mitrovfzki*, *Pellegrini*, és *Kollorédó Ventzel* gyalogjaival; 4 osztály *Barkó Húzára*jaival, és 1 osztály *Székely Húzárok*kal útnak indúla; minekutánna Feldmarfál Lájd. B. *Splényi* Urat haditeflének több részével, háta-megének bé fedezésére és a' közösülésre nézve, *Foksánnál* hátra-hagyta volna, és hogy némely népséget egészlzen *Rimnikig* küldene a' meg-indúlt Sereg után. — Az előlmenő Sereg Nov. 9-dikén találta leg-előbb ellenségre *Szynestinel*, hól némely katonái a' *Portának* mindenféle mezei-terméseket hajtanak vala-bé, kiket leg-ot-tan, rész-szerint le-appittának, rész-szerint el-fogának. — Midőn az elől-menő Sereg *Bukorestől* tsak egy mért-földnyire volna, meghalja ennek Vezére, hogy azok a' 4 *Basák*, kik *Bukorestet* óltalmazni

kivánták, és az ő minden Sergeik, midőn nekik tudtakra adatott, hogy a' mi Sergeink közelgetnek, olly rettentő félelembe estenek, hogy ezek a' legnagyobb rendeletlenséggel és sietséggel szaladának ki *Bukoreftből Giorgiévó-felé*. Hogy az ellenség a' H. Kóburg nagyobb Sergének meg-érkezéséig, ne-hogy bátorságot végyen, meg-térjen, és a' Városba visszamenvén azt porrá és hammúvá tégye, sietnek vala Obestl. *Fiser* és B. *Khinnájér* az Arnotak Májoval *Deli* Basával, 500 Arnotokkal, a' *Barkó* Húszár osztállyal és egy 6 fontos ágyuval a' Városba, és ezen elől menő Seregnek több része követi vala őket. — Ezek az utan rá-botlának még némely Patróljaira az ellenségnek; 60 embernél többet le-appritának, 30-at, kik között 2 Agák találtnak el-fogának; és így az ellenségnek szaladását minden-felől ugy siettették, hogy ezek egynéhány ágyukat is *Bukoreftben* hátra-hagyának. — Erre minden Boyérok, Kereskedők és Arnota lakósi a' városnak rohonnak vala a' mi népünk' eleibe, és a' már el-érkezett északával, bé-vezeték őket ezek, a' néppel meg-takadott utzákon a' városba. — Nov. 10-dikén H. Kóburg-is a' maga fő sergével *Bukoreft-be* érkezék. Az egész Nemesség és Papság, kiket *Mauroyéni* tavaly sajtól vala) egészlizen a' Város előtt lévő Templomig eleibe menének, hol a' Hertzeg nagy pompával és tisztességgel fogodák. — Gen. *Grosz*, ki az Erdélyi sergektől 6 Batalion gyalog és 4 osztály lovaszággal a' Hertzeg Kóburg sergéhez vala rendelve, *Ufzinzeninél Jalomnitzába* szalittatott.

Feldmarsal H. *Kóburg* meg-esméri és erdősi, hogy ezek a' fergek, a' magok több ízben el-nyert Borostyán koszorujokat, ezen alkalmatossággal is újabb, álhatatos, vitéz és hiv magok víselettekkel ékesítették, mely tsak abból ki-tetzhetik, hogy 7 napok alatt 27 mért-földet, ezen szörnyü hegyes völgyes, sáros és efsős időkben hátok-megé tettek. — Nevezetesen ditséri a' Feldmarsal Obestláj-dinánt *Fiser* és Báró *Khinmayer* Uraknak hatalmas munkájokat, és azt a' különös hasznos szolgálatot, mellyet itt az Udvari Kantzellista *Merkélius* vitt véghez. Ezen hathatos szolgálatért ő Felsége Obestláj-d. *Fiser* Urat Obestere és Generál-Adjutántá, B. *Khinmayer* Urat nem külömben a' *Lövenér* könnyü Lovas-fergénéél Obesterré. A' *Vurmzer* Sergénéél volt Kapitány *Utz* Urat Májorrá és Fligel-Adjutánta, és fő Hadnagy Gróf *Száliust*, ki ezen Tudófitásfal Nov. 21-dikén ő Felségéhez meg érkezett, Kapitánnyá tenni méltoztatta. (**)

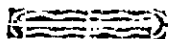
Elegyes Tudófitások.

F. M. B. *Laudon*, és H. *Hohenlohé* H. *Kóburg*-nak Bukorestbe látogatására mentenek, kéttség-kivül azért, hogy az ezután esendő hadi-munkáról egy másfal személlyesen tanátskozhátsanak. — Az *Orsovai* Basa azt akarja meg-mutatni, hogy ő még nem olyan feje lagyára esett ember, hogy legalább addig magát ne-oltalmazhatná, mig Belgrádból keményebb tüzelő eszközök jönnek. Nov. 8 és 9-dikén 16 Pattantyusok és egy Pat. Tiszt meg-lebesítettének, kik közzül már, az *Allion* hegyéről 9-dikben

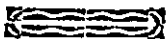
dikben költ Tudótás-szerint, 7-en meg-is hóltanak. — A' *Belgrádiak* még *Ó-Grádinban* és ezen környéken hevernek; mert midőn ezek az *Orsovai* Basát azon kérnék, hogy fogodná-bé őket, azt felelé nekik: Én sem bé-nem fogadlak, sem tovább nem küldhetlek — — — — mert nékem ilyen fenyő-fa nyelű katonák nem kellének — vi feltétek volna jól magatokat *Belgrádban*, és most *Orsova* nem ostromoltatnék; tovább nem költöztethetlek; mert az én hajóim a' költözésre nékem-is szükségesek; tehát a' szegény *Belgrádiak* máig-is gyepelnek, és tsak ugy vagynak a' mint lehet. — Nov. 10-dikén *Orsova* alá érkeztek *Belgrádból* az *Orsovát* menydörgő szózattal fel-kérendő ágyuk. — *Orsovának* nints már semmi közösülése, minekutánna *Gládovát* meg-vettük; de vagyon annyi eleséga a' várban, hogy egész ezrtendeig egynéhány *Regementet* el-tarthat. — *Erdödy* és *Lattermann* *Gládovában* fognak telelni. — Midőn *Gládovát* *Fábr* meg-vete, *Laudon* újra bé-küld *Orsovába*, a' Várnak fel-kérésére, melyre a' Várbéliek fejer zászlókat tevének-ki, és némely ki-rendelt személlyek menének magához a' *Feldmarsalhoz*; kik gondolkozásra való időt kérenek. *Ada Laudon* nekik, és már 10 órától fogva egy lövés sem esék; ki-jövének a' *Törökök* a' föld alatt lévő *Tömlöztökből* a' friss levegöre, és reméljük, hogy a' vár fel-fog adattatni; mert ha nem 3-szor 24 óra alatt egymás után meg-nem fog szünni a' *Laudon* tüze.

Petrinából Nov. 6-dikán írják: „Ezen hónapnak 3-dikától fogva a' mi széleinken lévő 3 *Sergekre* ösztött népünk szüntelen fegyverben áll; mivel minden

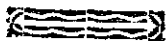
den Kémektől olyan hirt vettünk, hogy a' *Skutari Basa* 3 vagy 4-dikben *Novindl* bé akar ütni, és ugyan akkor *Kerfina* és *Rokovitzándl*-is ellenséges bé-ütések fognának lenni; de ekkor a' szörnyü elsőzések és árvizek el-kezdödvén, semmi efféle dolgok nem történhetének. — Előbb a' *Skutari Basa* 24-ezerrel *Serviába* akart menni, hogy az *Abdi Basával* edgyesülvén *Belgrádot* mentse; de midön az útban meg-hallotta volna, hogy már *Belgrádban* a' két koponyájú *Sass* az Ur, meg-állott *Jaitzándl*, és el-végzé magában, hogy *Belgráért* *Horváth-országban* öntse-ki boszút álló mérgét. Már most *Novihoz* nem meszse a' széleken fekszik, és minden-féle mérgess *Plánumokkal* tsak nem a' szülélig vívelős. — A' *H. Koburg* példája biztotja itt a' mi *Sergeinket*, kik a' *Kordonból* minden-felől öfzve vagynak gyűlve; és így okoskodnak: „Ha *Hertzeg Koburg* 20-ezerrel 100-ezer *Törököt* halálra körbátsolt, miis ezen sokkal nagyobb — de szemetes szedegetett népét a' *Skutari Basának*, kinek hadi-eszközei sem olyan jók mint a' miénk, meg-verhetjük. Itt a' *Skutari Basa*, a' *Vallis Urhoz* érkezett *Tudósítás-szerint*, eggynehány falukot a' széleken egész-szen el-pusztított. — A' *Skutari Basa Táboránál* 3 *Franciskánusok* mondotnak lenni *Török köntösben*, hogy a' *Keresztényeknek* hűségekhez nagyobb reménységet tarthassau. — Több *Tudósítások-szerint* a' *Travniki Basa* a' halálnak köteles szolgálja, az az: minden *Gombkötő* nélkül meg-líróztatott, azért, hogy *Berbirt* meg-nem mentette. Köszönöm az ilyen szolgálatot, hól nyakra valót

valót adnak, nem arany-pénzt, jutalomba!! — Midőn a' *Klügensfurti* Tudósítások-szerint azt a' szomorú hirt vennők, hogy *Mária Anna* fő Hertzeg Alszoony terhes nyavalyáiban fekünne; tsakhamar meg-örvendete egy más tudósítás, hogy már jobban kezdett volna lenni; azonban a' mondatik, hogy a' múlt Szombaton eslve meg-érkezett volna a' meghatározott hirt hozott Kurir, hogy e' világi életét felváltván, a' maga és a' mi édes Anyánkhoz *Mária Therésia*hoz költözött légyen. — Ezekben a' hideg nedves időkben a' Nagy Tábornál népesedni kezdettének az Ispotállatok, és azt olvassuk egy Levélből, hogy a' Lovas-seregnek Vezére *G. Kinszki* és Generálmajor *G. Kolonits* a' magok egészségtelenségek miatt el-botsúztanak volna a' Táborból, és gyógyittások' kedvéért el-távoztanak légyen. — Azon Felsőleges engedelem, mely-szerint 1790-ben gabonát bé-vinni Magyar-országba megint szabad léfzen, meg-mozdított némely ezzel kereskedőket. — Eggy 7-dik Novemberben költ Matrikti Levélből azt olvassuk, hogy a' Belgiumi Pátrioták és a' Tsázári katonák között megint egy uj tsata történt, melyben Gen. *Arberg* sebet kapott volna. — A' Frantzi Nemzeti-gyűlés minden Tartománybéli *Gubernátorokat* el-törölt; minden Tartományban és városban az a' hadi Tiszt, ki a' maga népével ott fekszik, *Gubernátori* hivatalt visel. A' Frantzia hadi-erő 4 részre osztatik, és mindeniket egy egy *Marsal* fogja vezérteni, ki mindég a' maga Sergeinél fog maradni. — A' Hollandia Sergek útoznak a' Brabántzia széleken lévő Városokba: *Grévet*,

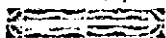

Benló és Hertzogenbusba. — Akár mit írjanak a' meg-állásról; de a' bizonyosnak iratik, hogy a' Pruszszus Sergek útoznak *Lütikbe*; Noha a' *Lütikhi-ek Hágába, Londonba és Berlinbe* Deputátust küldöt-tenek — még-is mennek a' Pruszszus katonák. — Mindenck azt erősitik, hogy az Orosz Udvar addig a' békeféség munkájához nem akar fogni, mig *Bulgakov* Ur szabad lábra nem állittatik. — Azt olvasom egy Német Levélből, hogy a' Belgrádból ki-költözött Törökök közzül egy almás-szürke szakállú öreg legény azt mondotta volna *Ráztúl* a' mi népünknek: „Szomszédok! ne hidjete Belgrádnak — ő olyan mint a' Kurva — minden-felé hizelkedik, sohólt sem állandó: Hozzánk ugyan most egy más után 50 ezrt. hivséggel vifeltetett, de meg-látjátok, hogy hozzátok sem leszsz állandó.”

Erdélyből Tordáról Nov. 12-dikén. „Most irak egy ujságot! a' Magyar *Kurirnak*, melyhez hasonlót még soha sem irtam. Ezen hón. 3-dik napján dobolák-ki a' Tordai uttzákon, hogy a' *Só-aknákon* mindenütt 3 Magyar forint a' Sónak azon mázsája, mely eddig egész Hazánkban tsak egy Magyar forint vala, ennekelötte pedig tsak 40 ezrtendökkel-is minden Nemes embernek és Papnak ingyen adják vala Hazánkban, tsak az azt ki-vágott nap-számos számára fizetvén ki-kí egynéhány krt. Ez az ujság minden embereknek, felsőknek és alsóknak, nem tsak figyelmetelésegeket fel-ebresztette; hanem közönségesen mindeneknek sziveket bánotta; bé-töltötte ez Hazában.

Szeben 30-dik Okt. „ Itt nálunk egy szóvaj minden drága egész Erdélyben. Gyümöltsünk nem volt, Gabonánk nem volt, a' Marháink rész-szerint meg-döglöttek, rész-szerint meg-ettük, a' mi pedig meg-maradott, már most annak nints mit egyék. Szebenben a' nyáron 1 szem baratzk 2 krajtzár, 10 szem szilva 1 garas vala; most egyg szekér-fa 10 márfás, a' zsemle még kifsebb mint Bétsben. Brasóban egy Köből búza 15 Német forint, 1 mázsa Só ország-szerte 3 m. farint. Bálozhatunk a' jövő Fárságon!! „ Nem régiben *Jabrotzki Jánosné Bethlenben* a' Kotsilsa és szaba-leánya meg-ölvén, 48 óra alatt mind a' kettőt fel-felejtették. „ *Tzatonénak*-is Ura meg-ölése nem igen szerentsés ki-menetre várakozhatik; a' vele tzimboráló Oláhné (nem jól vigyáztván reá) meg-ölé magát a' napokban a' M. Vásárhelyi Tömlöztben étlenséggel. „ *Medvének*-is az Urát tsak hamar útra botsátván, a' vallotást már ki-állotta; és talám hozzá-is ment már ahoz, a' ki az orvasság kézzítésben részesnek tartatik. Itt ilyen jeles tselekedeteket bőven lehet hallani! hátha még ugy járna a' holt testet vizsgáló mint Bétsben!! „ Ugyan innen iratik, hogy Erdélyben egy nevezetes Városban K***, a' Réf. *Confistoriumnak Curátora B— B — Gy —* egy Papot azért idézett volna a' *Confistorium* eleibe, hogy miért szántat vettet, és miért gazdálkodik; de ez előttünk hitelt feljül múló hirnek láttatik azért; mert ezt kivánni, más-szókkal tsak azt tenné sok helyeken Hazánkban, hogy a' Prédikátor, kivált ha tselédes, koldúljon és rangyoson járjon. A' földművelést valakinek meg-tiltani, nem jó volna, ha a' Felséges fülekbe jöne!! Ha egy Pap, vagy az

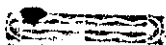

UR szöllőjének művelése, az ő kötelessége-szerint való Hivatalát jól véghez vitte, ne kívánnjátok tőle, hogy még itt a' földön tsupa *Mennyei Manna* val éljen; engedjétek, hogy szántólsan vettelsen; és hogy Tisztelséges köntösben jelenhelsék-meg a' ügyülekezetekben; ne fizetsétek tsak ezen *Titulusal*-ki: *Tiszteles Uram!* mert ezzel eggyik sem él-el; nézzétek őket ugy-is, mint embert és hiv Polgártársatokat.

Lengyel-ország. Varsó. „Egynéhány Török Tisztek a' F. Császári fogságból meg-szökvén Lengyel-országba érkeztenek, hól a' Lengyel gyülekezett párttyokat fogván, mig jó módat találnak a' Konstantinápolyba való vilzfza-küldésre, addig rangjok-szerint tartotnak. — A' 6-dikban tartatott Ország-gyülésében, a' *Lublina* Ország Köveje H. *Tsatorinszki* által a' jelenteték, hogy az ő Veje H. *Vürtemberg Lajos*, Pruzszus Királyi Hadi-Vezér, a' Lengyel Hazafiságot (indigenátust) kívánnya. Ezt ezen gyülésben meg-is nyere; de ugy, hogy a' törvényt bé-töltse; 1000 arannyot fizelsen a' Közöséges-társaságnak, és leg-alább 50-ezer Lengyel forintig való jószágot vegyen Lengyel-országban. — „A' Varsoi 'Sidók 10-ezer forintot ígértek minden esztendőben a' Lengyel Közönségnek, ha nekik Varsóban szabad lészzen kereskedni; meg-vállik meg-engedtetik-é vagy nem.

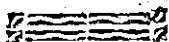
Leány-nevelő Ház Pofonyban.

Nem régiben, a' mint egy Barátunk jelenti, egy *Austriai Német Grófné*, e' Házba adván két Gróf *Kis-Azsfonyait*, mikor a' *Nevelő-Dámák* kérdez-
ték

ték tőle, mitsoda nyelvekre kívánja azokat tanit-
tatni, azt felelte: „Az én Leányim már jól tud-
nak Németül és Frantziául, az Anglus és Olasz
nyelv nélkül el lehetnek; hanem azt akarom, hogy
Magyarúl tökéletesen tanuljanak-meg. “ Miért ki-
vánnya Nagyságod, hogy Magyarúl tanuljanak,
így szólta a' Dámák, holott már ma a' Grófok-is
azzal keveset gondolnak? Azért kívánom, felele
a' Grófné, mert ha Isten éltet, utazni fogok velek
Magyar és Erdély-országban, 's azt akarom, hogy
akkor minden rendű emberekkel tudjanak beszélni.
— Ezen kívül inkább reménylhetem, hogy az én
Leányomat valamely Magyar Gróf veszi-el; mint
Anglus és Olasz: akkor pedig sokkal kedvesebbek
lesznek, mind Jobbágyaik, mind az egész Nemzet
előtt, ha a' nyelvét tudják. — És valósággal az-
olta Magyar Ifjak által a' Magyar nyelvre tanitá-
nak. — Méltán meg-szényenitheti ez a' példa az ol-
lyan Magyar Mágnásokat, a' kik nyelveket 's Ha-
zajokat annyira meg-útálták, hogy már erre a'
nyelvre nem-is kívánják gyermekeiket meg-tanitat-
ni; holott ha idegen Nemzetből valók vólnának-is
de ha Magyar-orzágon birnak, tsak azért-is meg-
kellene Magyarúl-tanúlniok, hogy az-által Jobbá-
gyaiktól magokat annál jobban szerettetnék, és né-
kik az ő panaszokra igazságot tudnának szolgál-
tatni. —

*A' búza válhatik-e rozssá? A' Szántó-vetők azt
mondják, hogy a' rozsz földben a' tiszta búza el-
változik: de azt nehéz el-hinni. — Hogy eshetik
tehát az, hogy tiszta búzát vetnek, 's még-is ro-
zssot aratnak? Vagy úgy:*

1.) Hogy jóllehet észre nem vették, de akkor is volt a' búza közt rozs, mikor el-vetették. Vagy

2.) Ha szemen szedett volt a' tiszta búza, és egy szem rozs sem volt benne: úgy de már az előtt való esztendőben rozsos búza teremvén abban a' földben, míg a' tiszta búza meg értt, addig a' rozs el-pergett, 's a' tiszta búzával együtt ki-kél.

3.) A' homokos földet igen szereti a' rozs, a' tiszta búza pedig nem, 's ott kevés rozs-is könnyen el-nyomhatja.

4.) A' tömött fekete földet nem szereti a' rozs, 's ha ott aratás előtt, vagy aratáskor ki-pereg-is, de a' tiszta búzától könnyen el-nyomatik. Ez az a' mit a' Szántó-vetők így adnak-elő; hogy a' jó földben a' búza el-nem változik, de a' homokos földben sokára rozsá válik. Nem a' búza válik-el, hanem a' minden esztendőben szaporodó rozs, ugy e-rőt véfzen, hogy a' búzát egézfizen el-nyomja.

Különös erőfég, és azzal érdemlett nyereség.

Andorás, a' most is virágzó *Andrási* Gróf Familiájának törökje, olly igen különös erőfégű ember volt, hogy midőn Sz. *István* Király meg-koronáztatott, egy vas-pántzélba öltöztetett vitéznek a' fejét egyik karjával edgyütt, egy vágáfsal ugy levágta, hogy az ő testének egy része egy-felé, másikka más-felé hullott. — *Andorás'* ezen tselekedetének emlékezetére, az *Andrási* Familia most-is egy vas-pántzélba fel fegyverkezett vitézt hordoz Familiája' Tzímjén, a' ki körül két Oroszlán első lábával egy Koronát tart.